

Ταξική – διεθνιστική Αριστερά

Ούτε Τσίπρας ούτε Μητσοτάκης, ούτε (ακρο)δεξιά ούτε κεντροαριστερά

Πάει πολύς καιρός από τότε που το «μνημόνιο/αντιμνημόνιο» ήταν η βασική διαχωριστική γραμμή, η οποία καθόριζε τις πολιτικές και κοινωνικές διεργασίες. Η μνημονιακή εξαλλαγή του ΣΥΡΙΖΑ - σε συνδυασμό με την ήττα του κινήματος και της Αριστεράς-μετατόπισε αναπόφευκτα τον άξονα των κοινωνικών και πολιτικών εξελίξεων δεξιά, σταθεροποίησε το αστικό/μνημονιακό πολιτικό σύστημα, «σκέπασε» με τα υλικά της μιντιακής και αστικής (παρα)πολιτικής το ταξικό ρήγμα, που είχε δημιουργηθεί από την κρίση και την υλοποίηση των μνημονιακών πολιτικών. Εν τέλει υποκατέστησε τη διαχωριστική «μνημόνιο/αντιμνημόνιο» από τη διαχωριστική «Τσίπρας ή Μητσοτάκης» ή «(ακρο)δεξιά/κεντροαριστερά».

Ωστόσο, οι σκληρές ταξικές πολιτικές συνεχίζονται αδιατάρακτα και η καθημερινότητα των εργαζόμενων τάξεων είναι οδυνηρή. Έτσι, κάτω από τα επιφανόμενα του πολιτικού σκηνικού, η σκληρή πραγματικότητα «βυσσοδομεί» προετοιμάζοντας τα ρήγματα του μέλλοντος. Η διάχυση της ακροδεξιάς ιδεολογίας είναι η στρεβλή και σαπισμένη εκδοχή της αγανάκτησης, που έγινε «αντεπαναστατική απελπισία». Η εκκωφαντική «σιωπή» των εργαζόμενων τάξεων, αλλά και της πλειονότητας του κόσμου της Αριστεράς και των κινημάτων αντίστασης, κρύβει και άλλες, υπόγειες διεργασίες. Οι επερχόμενες εκλογές, κυρίως οι βουλευτικές, ανεξάρτητα και από το αποτέλεσμα τους -πολύ περισσότερο όμως αν το αποτέλεσμα είναι το διαφαινόμενο, δηλαδή η ήττα του ΣΥΡΙΖΑ- θα αποτελέσουν το σημείο ανάδυσης στην επιφάνεια των υπόγειων διεργασιών. Τα αποτελέσματά τους θα γίνουν ορατά τόσο στη σφαίρα των κινημάτων αντίστασης όσο και στην πολιτική σφαίρα.

Από το 2015 μέχρι σήμερα: στρατηγική ήττα, αλλά και «ανοιχτοί λογαριασμοί»

Ο χαρακτήρας και τα «υστερόγραφα» της ήττας του 2015 εξακολουθούν να είναι το κλειδί για την «ανάγνωση» των πολιτικών διεργασιών και της δυναμικής των πολιτικών εξελίξεων. Σε μεγάλα τμήματα της Αριστεράς είναι διαδεδομένη η άποψη ότι η ήττα του 2015 ήταν όχι μόνο στρατηγική, αλλά και συντριπτική. Ότι υποχρεώνει την Αριστερά σε «μακρά νόμιμο ύπαρξη», σε μακροχρόνια υποχώρηση, αναδίπλωση και ιδεολογικοπολιτικές αναζητήσεις σε στενούς κύκλους. Πολύ περισσότερο από άποψη, αυτό είναι εμπεδωμένη ψυχολογία με ευρεία διάδοση. Αυτή η προσέγγιση παραγνωρίζει -και όχι πάντα από απλή υποτίμηση ή παράλειψη- δύο βασικούς παράγοντες:

Πρώτο, ότι το 2015 είχαμε την ιδιότυπη περίπτωση ήττας όχι στο πεδίο της μάχης, αλλά διά της φυγομαχίας. Στην Ιστορία είναι συχνά τα παραδείγματα μαχών που χάθηκαν εξαιτίας εγκληματικών πολιτικών λαθών της ηγεσίας. Σε συνθήκες, όμως, που η μάχη διεξάχθηκε πραγματικά με όλα τα μέσα που διέθετε το κάθε στρατόπεδο. Το 2015 δεν είναι μία από αυτές τις περιπτώσεις. Στην προκείμενη περίπτωση υπήρξε πλήρης φυγομαχία! Στις μέρες του Ιουλίου του 2015 ο «αρχιστράτηγος» κήρυξε τη διάλυση του στρατεύματος, υπέγραψε ταπεινωτική συνθηκολόγηση και, ακόμη χειρότερα: ανέλαβε να κυβερνήσει με το πρόγραμμα του αντιπάλου! Η εξ αυτού του λόγου καταρράκωση του «ηθικού πλεονεκτήματος» της Αριστεράς και η διακωμώδησή της σαν ηγεσίας στον αγώνα, η διάλυση του «σχηματισμού μάχης» που είχε αρχίσει να συγκροτείται με τους αγώνες του 2010-12, με τη μαζικοποίηση του ρεύματος ΣΥΡΙΖΑ και με την κινητοποίηση του δημοψηφίσματος, οι οδυνηρές συνέπειες της μνημονιακής κυβερνητικής θητείας του ΣΥΡΙΖΑ στο όνομα της Αριστεράς, είναι οι προφανείς και συνομολογημένοι λόγοι που τεκμηριώνουν τον χαρακτηρισμό της ήττας ως στρατηγικής. Το γεγονός όμως ότι επρόκειτο για ήττα διά της φυγομαχίας, αμφισβητεί την άποψη

περί συντριπτικής ήττας. Διότι, απλούστατα, όπως το κίνημα και η Αριστερά έχασαν χωρίς μάχη, αντίστοιχα κέρδισε χωρίς μάχη το σύστημα. Λέγοντας μάχη, εννοούμε αυτή που διεξάγεται με όλα τα διαθέσιμα μέσα, και ύστερα από την οποία ο νικητής αποκτά δικαιώματα να καθυποτάξει τον αντίπαλό του και με τη βία, εγκαθιστώντας καθεστώς ανελευθερίας και τρόμου. **Τέτοια νίκη δεν υπήρξε. Γι' αυτό και δεν κερδήθηκε τέτοιο πλεονέκτημα από τις δυνάμεις του συστήματος.**

Δεύτερο, το παράδοξο γεγονός ήταν πως ύστερα από την ήττα κυβέρνησαν οι... νικημένοι – με το πρόγραμμα των νικητών. Αλλά και με βαριές υποχρεώσεις να κάνουν ό,τι μπορούν για να διασκεδάσουν τις εντυπώσεις στα μάτια των εργαζόμενων τάξεων. Αποφασίζοντας να υποταχθεί χωρίς να δώσει μάχη και επομένως διαλύοντας το σχηματισμό μάχης που είχε συγκροτηθεί, η ηγεσία Τσίπρα έδωσε «σκληρό αγώνα» για να βρει στηρίγματα σε δυνάμεις του συστήματος. Τα αποτελέσματα ήταν έως και θεαματικά όσον αφορά το διεθνές σύστημα (αλλά ταυτόχρονα πρόσκαιρα). Πενιχρά, ωστόσο, όσον αφορά το εγχώριο «βαθύ κράτος» της ελληνικής άρχουσας τάξης. Ο ΣΥΡΙΖΑ, παρά τις φιλότιμες προσπάθειές του, δεν έγινε ούτε πρόκειται να γίνει αποδεκτός σαν «κανονικό» αστικό κόμμα, σαν σαρξ εκ της σαρκός του συστήματος. Οι λόγοι γι' αυτή την... αποτυχία είναι βασικά δύο:

α. Ότι η μνημονιακή σταθεροποίηση του ΣΥΡΙΖΑ στην κυβέρνηση θα ήταν αδύνατη αν αδιαφορούσε εντελώς για τα λαϊκά στρώματα που τον ψήφισαν όχι μόνο τον Ιανουάριο του 2015, αλλά και τον Σεπτέμβριο του 2015 ύστερα από τη μνημονιακή «κωλοτούμπα». Η μνημονιακή εξαλλαγή του ΣΥΡΙΖΑ θα τον οδηγούσε σε κατάρρευση αν δεν επέλεγε να διατηρήσει ένα ρεφορμιστικού τύπου «πολιτικό συμβόλαιο» με σημαντικά τμήματα των εργαζόμενων τάξεων, αλλά και του κόσμου της Αριστεράς: τώρα είμαστε αναγκασμένοι να υπογράψουμε και να υλοποιήσουμε το τρίτο μνημόνιο. Αργότερα, όμως, στον κατάλληλο χρόνο, θα εξαντλήσουμε τα περιθώρια να επουλώσουμε τις πληγές που αυτό ανοίγει. Μη έχοντας άλλη εναλλακτική (γιατί κανείς από την υπόλοιπη Αριστερά δεν φρόντισε να τη δημιουργήσει πραγματικά), σημαντικά τμήματα των

εργαζόμενων τάξεων και του κόσμου της Αριστεράς υπέκυψαν στο αναπόφευκτο ενός τέτοιου «συμβολαίου». Μπορεί να είναι μια πολύ ασθενική και ξεθυμασμένη εκδοχή της, αλλά είναι μια υποθήκη ελπίδων και προσδοκιών κάποια στιγμή να αρχίσουμε να παίρνουμε πράγματα πίσω. Εγκλωβισμένος σε έναν τέτοιο «μηχανισμό» αναπαραγωγής, ο ΣΥΡΙΖΑ δεν κατάφερε να γίνει κάτι περισσότερο από κυβέρνηση «ειδικού σκοπού».

β. Διότι η αστική τάξη γνωρίζει πολύ καλά ότι στο μέλλον θα χρειαστεί ακόμη πιο ωμές διαχειρίσεις, όταν το μεσοδιάστημα αυτής της ασθενικής σταθεροποίησης τελειώσει. Για τέτοιες διαχειρίσεις, ο ΣΥΡΙΖΑ θα είναι εντελώς ακατάλληλος. Όχι γιατί οι προθέσεις της ηγεσίας του είναι φιλεργατικές, αλλά γιατί δεν κατάφερε και ούτε πρόκειται να καταφέρει να «χειραφετηθεί» από την εξάρτησή του από τις εργαζόμενες τάξεις και τον κόσμο της Αριστεράς.

Ο ΣΥΡΙΖΑ, με τη μνημονιακή του εξαλλαγή και την εν γένει πολιτική του, ενεργοποίησε μια πολιτική δυναμική διαρκών μετατοπίσεων.

Υπ' αυτό το πρίσμα, στη συγκυρία υποβόσκει ένα «αόρατο» πολιτικό μέγεθος: Οι προδομένες, υποθηκευμένες σε ένα χωρίς αντίκρισμα πολιτικό συμβόλαιο με τον ΣΥΡΙΖΑ, αλλά πάντως όχι οριστικά ματαιωμένες ελπίδες σημαντικών τμημάτων του κόσμου της εργασίας και της Αριστεράς για κάποιου είδους αναστροφή των μνημονιακών πολιτικών. Οι «παγωμένες» και προσωρινά (δηλαδή για την περίοδο διακυβέρνησης ΣΥΡΙΖΑ) εγκλωβισμένες και εξουδετερωμένες διαθέσεις για αγώνα.

Στη δυναμική των εξελίξεων, στο πραγματικό «συμβόλαιο με την Ιστορία», είναι εγγεγραμμένες δύο βαριές υποθήκες: **Από τη μια,** η κυβερνητική αποκαθήλωση του ΣΥΡΙΖΑ δεν θα έχει το άρωμα και τις συνέπειες μιας απλής δικομματικής εναλλαγής, όπως αυτές που ήταν συνηθισμένες μέχρι και το 2009. Θα πυροδοτήσει μια πολιτική και κοινωνική δυναμική ανάλογη με αυτή που βλέπουμε να εξελίσσεται διεθνώς: μια ρεβανσιστική δεξιά (ΝΔ) που έρχεται να αποκαθλώσει τη μνημονιακή αριστερά, με όρους που

θυμίζουν έστω και λίγο Αργεντινή και Βραζιλία. Μια άκρα δεξιά που έχει πλέον «λαό», χωρίς (ακόμη) να έχει κόμμα και ένα ναζιστικό κόμμα κοινοβουλευτικά εδραιωμένο, που αντέχει και περιμένει ξανά την ευκαιρία του.

Από την άλλη, η πυροδότηση μιας τέτοιας δυναμικής θα κάνει αναπόφευκτο ότι η ματαιωθείσα λόγω της φυγομαχίας μάχη του 2015, θα δοθεί αναπόφευκτα σε «δεύτερο χρόνο». Αλλά πλέον από άλλο «στρατό», με άλλο σχέδιο και σε άλλο «έδαφος».

Οι εκλογές σαν ορόσημο

Η διαχωριστική γραμμή «ΣΥΡΙΖΑ ή ΝΔ», «Τσίπρας ή Μητσοτάκης» είναι σε πλήρη αντίθεση με την ταξική πόλωση στην ελληνική κοινωνία, στα όρια της παραδοξότητας. Σε μια χώρα όπου το ποσοστό της μισθωτής εργασίας στο σύνολο του οικονομικά ενεργού πληθυσμού ξεπερνά το 80% (αν συνυπολογίσουμε και το μεγαλύτερο τμήμα των αυτοαπασχολούμενων που ζουν από την εργασία τους και όχι από την εργασία των άλλων), το «σκέπασμα» του ταξικού ρήγματος, το οποίο στα χρόνια της κρίσης εκφράστηκε με τη διαχωριστική γραμμή «μνημόνιο/αντιμνημόνιο», είναι ο πραγματικά μεγάλος «άθλος» του ΣΥΡΙΖΑ. Χωρίς τη δική του μνημονιακή εξαλλαγή, χωρίς τα μνημονιακά του έργα και ημέρες στην κυβέρνηση, χωρίς τη μετατόπισή του στην κεντροαριστερά, χωρίς εν τέλει τη συνειδητή του προσπάθεια να εγκαταστήσει τη νέα διαχωριστική γραμμή «ΣΥΡΙΖΑ ή ΝΔ», «Τσίπρας ή Μητσοτάκης», αυτό δεν θα ήταν κατορθωτό.

Το «πολιτικό συμβόλαιο» του ΣΥΡΙΖΑ με σημαντικά τμήματα των εργαζόμενων τάξεων και του κόσμου της Αριστεράς κρύβει και αυτό μια πολιτική παραδοξότητα: ο αυτουργός της μεγάλης μνημονιακής «κωλοτούμπας» παρέμεινε ο πολιτικός διαχειριστής των -«σκοτωμένων» πλέον- ελπίδων του. Αυτός που με την προδοσία του 2015 και τη μνημονιακή του κυβερνητική θητεία ενεργοποίησε τη δυναμική που φέρνει τον Μητσοτάκη και ανοίγει τον δρόμο στην ακροδεξιά, εκλαμβάνεται σαν «ανάχωμα» στην

έλευση αυτών των πολιτικών «τεράτων».

Όμως, η διεθνής συγκυρία έχει να επιδείξει και σοβαρές ενδείξεις πολιτικών και κοινωνικών διεργασιών σε άλλη κατεύθυνση: είναι κυρίως τα Κίτρινα Γιλέκα στη Γαλλία και το κίνημα αντίστασης στις ΗΠΑ, καθώς και αντίστοιχες -αν και πιο αδύναμες- όψεις αντιστάσεων στην Ισπανία, τη Βραζιλία κ.λπ. Παρ' όλες τις αναπόφευκτες αδυναμίες τους, είναι εκδηλώσεις μιας πρώτης απάντησης στη διεθνή δυναμική, που γεννά πολιτικά τέρατα και υπόσχεται «τα χειρότερα».

Στην Ελλάδα, οι επερχόμενες εκλογές αποτελούν ορόσημο. Όχι γιατί θα συγκρουστεί το «φως» της κεντροαριστεράς με το «σκότος» της (ακρο)δεξιάς. Αλλά γιατί θα λάβει τέλος αυτή η ιδιότυπη πολιτική συνθήκη, η οποία εγκαταστάθηκε το 2015, όπου κυβερνά μια υποταγμένη «Αριστερά» με το πρόγραμμα του ταξικού αντιπάλου, εγκλωβίζοντας και αναστέλλοντας τη δική μας απάντηση στον μηχανισμό που γεννάει πολιτικά τέρατα.

Ποια Αριστερά χρειαζόμαστε

Η ήττα του 2015 συνιστούσε/συνιστά μια αποτυχία της απάντησης στον νεοφιλελεύθερο καπιταλισμό, που χτίστηκε στα χρόνια της κινηματικής και πολιτικής ανάκαμψης ύστερα από τον εργατικό Δεκέμβρη του 1995 στη Γαλλία και στη συνέχεια το Σιάτλ, το αντιπαγκοσμιοποιητικό κίνημα, τη συγκρότηση μαζικών αριστερών κομμάτων/σχηματισμών του μετανεωτερικού ρεφορμισμού (ΣΥΡΙΖΑ στην Ελλάδα, Κόμμα των Εργατών στη Βραζιλία, Ποδέμος στην Ισπανία κ.λπ.) και τις «ροζ» κυβερνήσεις σε χώρες της Λατινικής Αμερικής.

Αυτή η απάντηση, που απέτυχε παταγωδώς και ηττήθηκε κατά κράτος, πρέπει να τεθεί υπό ανελέητη κριτική ως προς τους βασικούς της πυλώνες:

- **Την αδυναμία να αναγνωρίσει καθαρά και να ορίσει ταξικά τον αντίπαλο.** Που δεν είναι το «1%» (μια συμβολική καρικατούρα),

αντιμέτωπο με το 99%, αλλά η άρχουσα καπιταλιστική τάξη, το σύστημα εξουσίας της και οι κοινωνικές συμμαχίες που τη στηρίζουν. Η «αχρωματοψία» του «1%» ή των «50 (ή 10 ή...) οικογενειών» ή των «μονοπωλίων», που κατά περίπτωση ορίζονται σαν αντίπαλοι, πρέπει κατεπειγόντως να ξεπεραστεί. Αν δεν μπορούμε ούτε να αναγνωρίσουμε τον αντίπαλο, δεν υπάρχει καμία περίπτωση να τον νικήσουμε.

- **Την αδυναμία, στο πλαίσιο αυτό, να αναγνωρίσει την καπιταλιστική εκμετάλλευση** σαν τη βάση όλου του συστήματος εκμετάλλευσης και κυριαρχίας. Ο καπιταλισμός, που διαρκώς αλλάζει παραμένοντας ωστόσο ο ίδιος στα θεμελιώδη του χαρακτηριστικά, δεν είναι μια ομοσπονδία υποσυστημάτων εκμετάλλευσης και καταπίεσης. Διέπεται από τον μονισμό της καπιταλιστικής εκμετάλλευσης, της σχέσης κεφάλαιο/εργασία, των καπιταλιστικών σχέσεων παραγωγής, της ταξικής πάλης πάνω σε αυτό το έδαφος. Βεβαίως, το προλεταριάτο δεν βγαίνει πάνοπλο από τη μήτρα του καπιταλισμού όπως η Αθηνά από το κεφάλι του Δία, με εγγεγραμμένη στο DNA του την «ιστορική αποστολή» της εγκαθίδρυσης του σοσιαλισμού. Συγκροτείται σε «τάξη για τον εαυτό του» μέσα από την ταξική πάλη. Και μια τέτοια συγκρότηση ολοκληρώνεται με κατεξοχήν πολιτικοϊδεολογικά μέσα. Όμως, το λάθος μιας ντετερμινιστικής ανάγνωσης του μαρξισμού δεν διορθώνεται με την υποκατάσταση του μαρξισμού από τις «νέες κριτικές θεωρίες», από τις οποίες η καπιταλιστική εκμετάλλευση και το προλεταριάτο απουσιάζουν παντελώς.

- **Την απροθυμία να ορίσει με σαφήνεια τον στόχο.** Που δεν (μπορεί να) είναι ο εξανθρωπισμός του καπιταλισμού. Και μάλιστα του καπιταλισμού που είναι μπλεγμένος σε στρατηγικά αδιέξοδα και αναπαράγει διαρκώς κρισιακά φαινόμενα, ακόμη και στην περίοδο της «κανονικότητάς» του, αλλά ο σοσιαλισμός σαν υπέρβαση και ανατροπή του συστήματος εκμετάλλευσης. Οι θεωρίες του win-win αποδείχτηκαν θεωρίες ταξικής μονομέρειας υπέρ του κεφαλαίου. Η Αριστερά δεν έχει πλέον άλλες «ζωές» για να θυσιάσει στον βωμό της αυταπάτης ότι θα αλλάξουμε το σύστημα από τα μέσα. Ο σοσιαλισμός, από την άλλη, δεν μπορεί να

οριστεί σαν μια πιο «μαχητική» εκδοχή της σοσιαλδημοκρατίας, αλλά σύμφωνα με τον ορισμό της Α' και της Τρίτης Διεθνούς: ως σοσιαλισμός/κομμουνισμός. Στην εποχή των τεράτων, όπου το ακραίο κέντρο διαλαλεί την ιδεολογικήπραμάτεια της αγοράς και του τέλους της Ιστορίας και η άκρα δεξιά και οι φασίστες διακηρύσσουν ευθαρσώς τις πιο ωμές εκδοχές της εκμετάλλευσης και της καταπίεσης, αν δεν σηκώσουμε τη δική μας σημαία, του σοσιαλισμού/κομμουνισμού, είναι σαν δηλώνουμε απουσία από την ιστορική σκηνή.

• **Την (ακόμη μεγαλύτερη) απροθυμία να επιλέξει μορφές συγκρότησης και οργάνωσης σύμφωνα με αυτό τον στόχο.** Που σημαίνει ότι ο στόχος είναι πραγματικός και όχι αναφορά συμβολικού και αξιακού χαρακτήρα. Επομένως, πρέπει να τον πάρουμε στα σοβαρά και να τον υπηρετήσουμε με βάση το... whatever it means: η υπέρβαση/αναστροφή του καπιταλισμού σημαίνει ότι χρειαζόμαστε κίνημα και πολιτικά «εργαλεία» κατάλληλα γι' αυτόν τον στόχο. Χρειαζόμαστε κόμμα «τύπου Λένιν» και όχι τύπου ΣΥΡΙΖΑ (έστω και της ριζοσπαστικής του περιόδου), βραζιλιάνικου ΡΤ, Ποδέμος ή πορτογαλικού Μπλόκο. Και μας αρκεί η μεγάλη κοινωνική συμμαχία των εργαζόμενων τάξεων, όπου το πρόβλημα δεν είναι η ευρύτητά της (είναι στατιστικά πιο ευρεία και από τις πιο φαρδυπλατιές φαντασιώσεις του ρεφορμισμού), αλλά η δύσκολη και συστηματική δουλειά που απαιτείται για τη συγκρότησή της σε σχηματισμό μάχης. Χρειαζόμαστε έναν ταξικό σχηματισμό μάχης και όχι τη «δισεπαρμένη τάξη» και το «πλήθος» του Νέγκρι ή το «μπουλούκι» του αταξικού κινηματισμού, που διασπείρεται στα επιμέρους επίπεδα και στις άπειρες «πτυχώσεις» της καπιταλιστικής καταπίεσης.

• **Την αδυναμία να χειραφετηθεί από τον σκληρό πυρήνα της αστικής ιδεολογίας:** το έθνος/εθνικισμό, τη θρησκεία και τον σεξισμό. Αν σε αυτά αναγνωρίζουμε κάποιου είδους «λαϊκό συναίσθημα» ή «ευαισθησία» και όχι την καταθλιπτική κυριαρχία της αστικής ιδεολογίας, δεν πρόκειται ποτέ να γίνουμε ικανοί να συγκροτήσουμε αξιόμαχο αντίπαλο δέος στον καπιταλισμό.

Χρειαζόμαστε μια αριστερά ταξική, διεθνιστική, επαναστατική και σοσιαλιστική/κομμουνιστική. Ωστόσο, πρέπει να είμαστε έτοιμοι και έτοιμες και για το ενδεχόμενο επανεμφάνισης, ανάδυσης και πτώσης μετανεωτερικών εκδοχών μαζικής ρεφορμιστικής συγκρότησης. Είτε με τη μορφή πολιτικών ρευμάτων είτε με τη μορφή πολιτικών σχηματισμών/κομμάτων. Θα τις γεννάει ο συνδυασμός αδυναμίας της επαναστατικής/αντικαπιταλιστικής αριστεράς και ανάγκης για τη συγκρότηση πολιτικών εργαλείων κλίμακας σε συνθήκες κυριαρχίας της «μέσης συνείδησης» στις εργαζόμενες τάξεις. Στον βαθμό που (θα) έχουν έναν πηγαίο και ριζοσπαστικό χαρακτήρα, τέτοιες συγκροτήσεις δεν θα είναι αδιάφορες. Έχουμε όμως αρκετή -και πικρή- πείρα, ώστε να μην γινόμαστε ουρά τους και κυρίως να μην εγκαταλείπουμε το συστηματικό έργο της οικοδόμησης μιας Αριστεράς με τα θεμελιώδη χαρακτηριστικά που αναφέραμε. Επαναστατική οικοδόμηση και ενιαίο μέτωπο: αυτές είναι οι δύο θεμελιώδεις όψεις μιας στρατηγικής οικοδόμησης στην «εποχή των τεράτων».

Στα καθ' ημάς: Ούτε Τσίπρας ούτε Μητσοτάκης, ούτε (ακρο)δεξιά ούτε κεντροαριστερά – ταξική, διεθνιστική και σοσιαλιστική/κομμουνιστική Αριστερά!